

Overweging 18^e zondag door het jaar:

Gedaanteverandering van de Heer

Thema: Laten we hier blijven?

Lezingen: Daniël 7,9-10.13-14 en Matteüs 17,1-9

Zondag 6 augustus 2023 Joost Koopmans, osa

In ons midden staat op de standaard een handgeschilderde icoon van 'de Gedaanteverandering van de Heer'.

Welk moment uit het zojuist gehoorde verhaal heeft de iconenschilder Pjotr willen vangen? Centraal op de icoon is de persoon van Jezus. Hij lijkt te zweven en maakt een zegenend gebaar en wordt omgeven door hemelse bloemen. Aan zijn rechterhand staat de profeet Elia, aan zijn linkerhand Mozes met de stenen tafelen waarop de 10 geboden staan.

Onder in de icoon de 3 leerlingen. Mattheus verhaalt dat ze zich uit grote vrees ter aarde wierpen toen ze de stem uit de wolken hoorden. Toch is het niet alleen angst die de iconenschilder verbeeldt. Er is ook sprake van verwondering en contemplatie, van het overwegen van het mysterie.

Allesoverheersend is het licht dat Jezus' gewaad uitstraalt en dat door de leerlingen wordt weerkaatst. Een blauwwitte schittering valt op hun gezichten.

Wat Mattheus over het gebeuren op de Tabor schrijft heeft alle trekken van een visioen. Het gaat om wat de leerlingen met hun innerlijke oog hebben gezien.

Intrigerend is wat het evangelie zegt over de wijze waarop het visioen verloopt: na het horen van de stem uit de wolk werpen de leerlingen zich ter aarde waardoor ze niets meer kunnen zien. En als Jezus hen overeind helpt, zien zij niemand dan alleen hem.

Bij het afdalen van de berg verbiedt Jezus hun over dit vergezicht te spreken. De icoon probeert dit vergezicht in verf en kleur vast te leggen. Wat de icoon niet kan verbeelden is de stem uit de wolk en wat die stem te melden heeft. Alleen het effect van de stem op de leerlingen: juist dat is wat de iconenschilder verbeeldt in de dramatische lichaamshoudingen. Deze stem kan alleen tot klinken worden gebracht door degene die hardop het Evangelie in de liturgie of voor zichzelf leest.

De Gedaanteverandering – en daarmee ook de icoon van de Gedaanteverandering – neemt zo'n belangrijke plaats in, in de spiritualiteit van het Christelijk Oosten, omdat zij veel méér is dan een historisch gebeuren. In de Gedaanteverandering verkent de christen van het Oosten – en als het goed is ook de christen van het Westen – zijn

roeping om ook zelf geheel en al van gedaante te veranderen, om ook zelf licht te worden.

Naar oude traditie begint iedere iconenschilder zijn loopbaan met dit tafereel, niet om te vluchten in een denkbeeldig paradijs, maar om aan zijn onderwerpen de uitstraling van het goddelijke te kunnen geven. In het gebed voor de schilder wordt dan ook gevraagd: "Goddelijke Meester van al wat bestaat, verlicht en verander van gedaante de ziel, het hart en de geest van uw dienaar."

Enkele weken voor het feest van vandaag werd in Odessa de orthodoxe kathedraal van de H. Transfiguratie door raketten beschoten. Een daad tegen het oorlogsrecht: "van kerken en ziekenhuizen blijf je af!"

Het enige wat in deze oorlog nog zou kunnen helpen, is een gedaanteverandering. Laten we het gebed voor de schilder dan ook bidden voor allen die de conflicten in stand houden, in de grote of in de kleine wereld. Dat zij, dat wij allemaal, verlicht worden en veranderen van gedaante om opnieuw mensen te worden zoals we zijn bedoeld.

Tijdens het afdalen van de berg spreekt Jezus met zijn leerlingen over wat hem te wachten staat in het gewone dagelijkse leven. Het is van belang dat ze niet bij het visioen blijven staan, geen tent bouwen om op de top te blijven. Hun wordt gevraagd mee terug te gaan naar beneden, naar het leven van alledag, om daar het licht te brengen dat in henzelf is ontstoken.